SUOMEN YLIOPPILASKUNTIEN LIITTO
NATIONAL UNION OF UNIVERSITY STUDENTS IN FINLAND
FINLANDS STUDENTKÅRERS FÖRBUND

16.11.2017

Sivistysvaliokunnalle
HE 114/2017

SYL:n lausunto luonnoksesta Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi perusopetuslain väliaikaisesta muuttamisesta – toisen kotimaisen kielen kokeilu

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry. kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää kunnioittavimmin lausuntonaan seuraavaa.

Tiivistelmä

- Opiskelijoiden oikeusturva vaarantuu kokeilussa, koska toisen kotimaisen kielen osaaminen on vaatimuksena korkeakouluopinnoissa ja virkaan valittaessa. SYL:n mielestä kokeiluun osallistunut opiskelija saattaa joutua tosiasiallisesti muita heikompaan asemaan.

- SYL ei näe esityksen toteuttavan hallitusohjelman tavoitetta kielivalikoiman laajentamisesta, koska sen lisäämä valintamahdollisuus rajoittuu niihin kieliin, joita opetuksen järjestäjät jo nykyään tarjoavat.

- Esityksessä ei valmistella riittäviä keinoja toisen kotimaisen kielen myöhemmän opiskelun turvaamiseksi. Vasta korkeakoulussa toisen kotimaisen kielen opinnot aloittava opiskelija tarvitsee merkittäviä tukipalveluja ja kontaktiopetusta.

Kielikokeilu vaarantaa opiskelijoiden jatko-opintokelpoisuuden

Voimassa oleva lainsäädäntö asettaa kielitaitovaatimuksia molempien kotimaisten kielten osaamiselle jatko-opintojen ja virkaan valituksi tulemisen kannalta, koska julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaaditaan tiettyä kielitaitoa. Kielikokeilussa toisen kotimaisen kielen opiskelematta jättänyt opiskelija käytännössä sulkee mahdollisuuden tulla valituksi tiettyyn virkaan ja heikentää jatko-opintovalmiuksiaan. Tästä syystä kokeiluun osallistumisen tulee olla opiskelijalle ehdottoman vapaaehtoista eivätkä esimerkiksi vanhempien asenteet saa vaikuttaa valintaan.

Kokeilussa asetetaan vastakkain koulutuksen alueellinen yhdenvertaisuus ja opetuksen järjestäjän vapaavalintainen kielitarjonta. Tämä on kestämätöntä, kun ottaa huomioon vapaavalintaisen opetustarjonnan rajoittuvan todennäköisesti niihin kieliin, joita opetuksen järjestäjä jo nyt tarjoaa. Tämän takia SYL kyseenalaistaa toteuttaako esitys todellisuudessa hallitusohjelman tavoitetta opetuksen ja opiskelun kielivalikoiman laajentamisesta.

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
Lapinrinne 2, 00180 Helsinki
sähköposti: syl@syl.fi

16.11.2017

Suomessa koulutuksen tulee olla alueellisesti tasa-arvoista ja pienissä alueellisissa kokeiluissa koulutuksellinen tasa-arvo on vaarassa järkkyä. Opiskelijat muuttavat molempien kotimaisten kielten osaamista vaativien korkeakoulu- ja lukiokoulutuksen perässä, jolloin peruskoulun sijainnin tai muiden alueellisin perustein ei tulisi tehdä päätöstä toisen kotimaisen kielen opiskelusta. SYL:n mielestä tätä tulee painottaa opetuksen järjestäjän informaatio-ohjauksessa

Mahdollisuus myöhempään toisen kotimaisen kielen opiskeluun on turvattava

Kielitaitovaatimuksista vapauttaminen on korkeakoulujen päätettävissä eikä voi olettaa kokeiluun osallistuneiden automaattisesti saavan vapautusta. Toisen kotimaisen kielen osaaminen voi olla tärkeä osa tutkintoa ja sen ”laatutakuuta”, jolloin pelkän kielitaitovaatimuksista vapauttamisen ei tule olla ainoa vaihtoehto kokeiluun osallistuneiden valmistumisen tukemiseksi.

SYL:n mielestä on tärkeää huolehtia kokeiluun osallistuneiden mahdollisuudesta täydentää toisen kotimaisen kielen osaamistaan myöhemmin. SYL huomauttaa, että hallituksen esityksessä mainittu opetus- ja kulttuuriministeriön turvaamat resurssit kokeiluun osallistuneiden riittävän kielitaidon turvaamiseksi korkeakouluopinnoissa jää täysin avoimeksi. Toisen kotimaisen kielen opinnot vasta korkeakoulussa aloittava opiskelija tulee tarvitsemaan merkittäviä määriä ohjattua opetusta ja muita tukipalveluita vaaditun kielitaidon saavuttamiseksi. Nykyisessä muodossaan esitys ei takaa kokeiluun osallistuvien opiskelijoiden yhdenvertaisuutta korkeakouluopintojen kohdalla.

Kokeilu lisää oppilaiden taustasta johtuvaa eriarvoisuutta

SYL arvioi perhetaustalla ja mahdollisesti sosioekonomisella taustalla olevan suuri merkitys tehdessä valintaa kielikokeiluun osallistumisesta, koska viidennen ja kuudennen luokan opiskelijoiden kohdalla valinnan tekevät todennäköisesti vanhemmat. Kielikokeilun avulla erillisvapautta hakeneet kunnat ovat Etelä- ja Pohjois-Karjalasta sekä Etelä- ja Keski-Savosta. Monissa näistä kunnissa on suomalais-venäläinen koulu, jolloin toisen kotimaisen kielen opiskelun sivuuttaminen heikentää selkeästi tietyistä taustoista tulevien opiskelijoiden etenemismahdollisuuksia.

Kokeilu lisää oppilaiden välistä eriarvoisuutta myös siten, että se kielenopetuksen eroista johtuen mahdollistaa pääasiallisesti ruotsin kielen vapaaehtoisen opiskelun, muttei suomen kielen vapaaehtoisuutta. SYL huomauttaa, että kokeiluun osallistuvan oppilaan koulua voidaan vaihtaa, jolloin uudessa toissijaisessa koulussa, vanhemmat ovat vastuussa oppilaan kuljettamisen kuluista. SYL pitää hyvänä kirjausta siitä, ettei kokeiluun osallistumatta jättävän oppilaan koulua voi muuttaa.

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
Lapinrinne 2, 00180 Helsinki
sähköposti: syl@syl.fi
syl.fi

16.11.2017

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry.

Riina Lumme — puheenjohtaja

Eero Manninen — pääsihteeri

Lisätietoa:

Jyri Lähdemaa, hallituksen jäsen, 044 906 5001, jyri.lahdemaa@syl.fi

Tapio Heiskari, koulutuspolitiikan asiantuntija, 041 515 2231, tapio.heiskari@syl.fi